

Старостенко Г.Г.

УДК 351/354(075.8)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ РИНКОВОЇ СИСТЕМИ

Актуальність теми. Питання про роль держави у системі економічних відносин – одне з ключових в практиці господарського життя. Концепції мінімалізму, централізму, дирижизму щодо ступеню участі держави в економіці активно обговорюються упродовж багатьох років. Ці дебати, за визнанням одного з найбільш відомих фахівців економіки державного сектора Джозефа Е. Стігліца, продовжуються й далі. Незалежно від того, є економіка командно-розподільною чи ринковою, державне регулювання об'єктивно необхідне для будь-якого уряду.

Історичний погляд на систему державного регулювання, аналіз світового досвіду використання його інститутів дає безліч прикладів поєднання державою інтересів суспільства, колективів, особистості, забезпечення владного регулювання при збереженні саморегулювання та саморозвитку суспільства. Тому оптимізація ролі державного регулювання - завдання актуальне не лише для оцінки минулого, а й для розбудови сучасності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В дослідженні даного питання зосереджені дослідження таких вчених Бакуменка В.Д., Геєца В.М., Гальчінського А.С., Дація О.І., Корицького М.Х., Мельник А.Ф., Семиноженка В.П., Чумаченка М.Г., Чухна А.Л.

Мета статті. Розробити концептуальні основи формування конкурентних переваг ринкової системи.

Виклад основного матеріалу. Досвід державного регулювання економічного розвитку переконливо свідчить, що світова спільнота циклічно переживала то фазу посилення ролі держави, то послаблення. Хоча, якщо брати до уваги великий часовий масштаб, то можна бачити, що від десятиліття до десятиліття роль держави зростала. В більшості країн ринкової економіки державі належить близько третини національного багатства, вона перерозподіляє через бюджет половину валового національного продукту, здійснює до 20% капіталовкладень в економіку. Особливо важливим є те, що роль держави не лише зростала, але й диверсифікувалася. Діапазон її функцій постійно розширювався та ставав різноякісним. Функції держави ускладнюються й стають більш різноманітними, коли до них приєднуються нові обставини, суттєво змінюється уявлення про державний механізм регулювання стосовно конкретних соціально-економічних процесів. Так, з розвитком ринкових відносин недопустимі дії держави, що розрушують ринковий механізм (тотальне директивне планування, всеохоплюючий адміністративний контроль за цінами та ін.). В той же час відносно звуження значення держави в ринкових умовах, що відбулося через втрату її керівної ролі, зовсім не означало втрати її ролі як провідного елемента соціально-економічної системи окремо взятої країни. Держава прийняла на себе низку регулюючих функцій особливо щодо розвитку державного сектора та ринкової кон'юнктури в світлі нових процесів, що відбуваються не лише в конкретній країні, але й в загальному світовому просторі.

Тобто вихідним елементом сучасної концепції розвитку ефективного державного регулювання постає системний характер, єдино здатний забезпечити належну дієздатність держави, її активну позицію в забезпеченні економічного зростання. При цьому дієздатність держави не обмежується забезпеченням її спроможності втілювати владні рішення з метою вирішення конкретних завдань поточного характеру. Така дієвість полягає у відсутності конфлікту між суспільними, колективними та індивідуальними інтересами, нормами законодавчих актів та об'єктивними чинниками суспільного розвитку. Однак процеси ефективності держави значно ширші. Вони уособлюють в собі в якості самостійних складових низку, факторів і передумов.

Ефективність державного регулювання вирішальною мірою залежить від принципів, закладених в його основу, оскільки з них випливають й конкретні завдання, на які воно має бути націленим. Важливо розрізнити більш загальні принципи, на яких ґрунтується здійснення регулюючого впливу держави та конкретні, що реалізують систему заходів державного регулювання окремих сфер національної економіки.

Серед першої групи принципів слід виділити наступні: наукової обґрунтованості, а саме врахування закономірностей розвитку природи і суспільства, законів мислення, системи об'єктивних економічних законів, застосування наукових підходів і методів моделювання, національних особливостей; погодження інтересів різних суб'єктів економіки: загальнодержавних, регіональних, групових; системності, розгляду державного регулювання як системи, сукупності взаємопов'язаних елементів, що дозволяє при постановці цілей всебічно враховувати фактори і спрямовувати регулювання на досягнення поставлених цілей; єдності теорії і практики регулювання, коли регулюючі дії відповідають як логіці, принципам і методам регулювання, так і вирішують конкретні практичні завдання; розвиток та раціональне поєднання окремих форм державного регулювання в залежності від структури об'єкта регулювання та його цілей; ранжування за ступенем важливості та рівнями управління з метою використання обмежених ресурсів на розв'язання найбільш важливих проблем та оптимального розподілу функцій державного регулювання між державою та її органами; ефективності, що націлює на отримання вигод від здійснення регулюючих заходів та вибір найбільш ефективного рішення з усіх можливих альтернатив досягнення поставленої мети.

Стосовно другої групи принципів, на яких повинні ґрунтуватися розробка і впровадження системи державного регулювання економіки, то вони безпосередньо пов'язані із завданнями економічної політики, а саме: народногосподарської стабілізації, економічного зростання, раціональних структурних зрушень, розподілу й перерозподілу доходу й капіталу, а також із специфікою об'єкта регулювання. Про них детальніше мова буде йти у відповідних розділах.

Стосовно конкретних факторів, що уособлюють процеси ефективності держави, то насамперед йдеться про рівень відповідності державної влади завданням економічного зростання шляхом розвитку реального сектора економіки та сфери надання послуг. Не менш важливим є і забезпечення економічної безпеки, потреба в якій, згідно із теорією американського вченого Абрахама Маслоу, посідає друге місце після простих фізіологічних потреб. Критерії ефективності держави невіддільні і від процесів глобалізації, розширення світогосподарських зв'язків, які постійно відчуває сучасна економічна система. Вона не може ефективно функціонувати в неекономічному вакуумі, не узгоджуючи свої регуляторні функції з вимогами міжнародної конкуренції, потребами певної уніфікації макроекономічної діяльності, податкової, зовнішньоторговельної, митної політики тощо з іншими країнами. Таким чином можна виділити не менше чотирьох широких загальноекономічних проблем, у безпосередньому зв'язку з якими перебуває створення «ефективної держави», це: економічне зростання, баланс інтересів, національна безпека та інтеграція у світову економіку.

1. Критерієм ефективності державної влади є, насамперед, її відповідність завданням економічного зростання. Економічне зростання – одна з головних макроекономічних цілей, досягнення якої зумовлене необхідністю випереджаючого зростання національного доходу в порівнянні із зростанням чисельності населення для підвищення рівня життя в країні. Економічне зростання пов'язує в єдине ціле суспільне виробництво, нагромадження та індивідуальне споживання, тому воно є основним джерелом підвищення добробуту населення та економічної потужності держави. Цим визначається той факт, що політика економічного зростання є однією з найважливіших цілей державної економічної політики та частиною державного регулювання економіки в розвинутих країнах.

З іншого боку, масштаби і форми безпосередньої участі держави у процесах економічного відтворення становлять визначальний чинник ефективної політики економічного зростання. За певних умов і особливо залежно від ефективності державної політики, фактори економічного зростання зможуть перетворюватися на фактори його стримування. Це особливо чітко проявляється, коли мова йде про формування раціональної структури виробництва, обмеження його залежності від сил природи, встановлення розумних державних вимог до приватного бізнесу в частині безпеки праці, охорони довкілля, забезпечення законності в господарській діяльності, уникнення трудових конфліктів тощо.

2. Підтримка балансу інтересів суспільства, колективів та особи, забезпечення владного регулювання при збереженні саморегулювання та саморозвитку суспільства становить стратегічну складову ефективної діяльності держави. За інтересами держави повинні стояти концентровані інтереси всього суспільства. Від його імені виступає держава, будучи наділена політичною владою і володіючи можливостями реалізувати свою волю у правових актах та інших засобах регулювання. Поєднання інтересів у суспільстві свідчить про наявність єдиного національного інтересу. При відсутності такої єдності постає завдання виявити та усунути причини, котрі призвели до розбіжностей інтересів. Ступінь володіння механізмом погодження інтересів визначає спрямованість держави на суспільний розвиток, а значить – ефективність державного регулювання. З іншого боку, для зміцнення держави необхідно активізувати всі конструктивні сили суспільства, забезпечивши при цьому розвиток як інститутів громадянського суспільства, так і місцевого самоврядування, тих організацій, які виражають інтереси широких верств суспільства.

Посилення державного регулювання у цьому контексті передбачає вироблення та впровадження відповідної законодавчої бази, яка забезпечуватиме загально прийнятні правила, кодекс господарської поведінки господарюючих суб'єктів і самої держави, протидії корупції та організованій злочинності. Це важливо для сприяння процесам багатокладності і господарської рівноправності різних форм власності, свободі підприємництва і конкуренції, зростання доходів підприємств та найманих працівників з метою нагромадження коштів для задоволення суспільних потреб, зростання платоспроможного попиту.

Необхідна така стратегічна мета розвитку, яка, маючи консолідуєчий характер, здатна об'єднати зусилля різних соціальних груп, а держава при цьому бере на себе відповідальність за підвищення рівня життя населення, забезпечення соціальних гарантій та безпеки. Цю відповідальність поділяє і корпоративний сектор економіки. Держава має гарантувати бізнесу права власності, сприятливий підприємницький клімат, підтримку на зовнішніх ринках, а національний капітал – суворе додержання встановлених державою норм та правил господарської поведінки, соціально відповідальну лінію на досягнення добробуту для широких верств населення.

3. Економічна безпека. Ефективно виконувати своє призначення держава здатна лише до тих пір, доки переважаюча більшість членів суспільства впевнена, що стосовно їх безпеки не існує реальної загрози. Безпека – це поняття, що відображає стан захищеності від несприятливих, небажаних і шкідливих для нормального функціонування тієї чи іншої системи загроз, її прогресивного розвитку та можливих наслідків.

Економічна безпека – захист національних економічних і соціальних інтересів держави і суспільства на основі досягнення стабільного стану і поступального розвитку економіки з врахуванням забезпечення соціальних потреб суспільства як на державному рівні, так і на рівні регіонів і окремих громадян країни, для захисту від дії несприятливих зовнішніх і внутрішніх факторів.

Виходячи з наведених положень, не важко зробити висновок, що ефективний розвиток та забезпечення будь-якої з складових безпеки неможливі без втручання держави. Стаття 17 Конституції України забезпечення економічної безпеки проголошує поряд із захистом суверенітету і територіальної цілісності України найважливішою функцією держави, справою всього українського народу. Роль держави залежить від конкретної ситуації, особливостей етапу економічного розвитку, характеру економічної політики, що

здійснюється, стабільності державної влади. Держава повинна здійснювати комплекс заходів для забезпечення усіх складових економічної безпеки, що і буде її гарантувати.

Розв'язання багатьох проблем, які виникають на шляху функціонування окремих складових економічної безпеки держави міститься на шляху підвищення регуляторної ролі держави. Політика економічного регулювання на макро- і мікрорівнях повинна будуватися на конкретних регуляторах і стимулах, здатних забезпечити економічну безпеку країни. Цілями безпечного розвитку країни в цілому є: збереження її суверенітету; підвищення якості життя усіх соціальних груп та слоїв суспільства на довгострокову перспективу; створення конкурентноздатної промисловості, сільського господарства, сектору послуг і ефективного державного апарату управління; створення високотехнологічних робочих місць в системі міжнародного поділу праці.

Лише на основі перегляду концепції ролі держави через послідовне усунення зовнішніх і внутрішніх загроз можна побудувати надійну, самовідтворювальну систему економічної безпеки країни, яка, в кінцевому рахунку, забезпечить підвищення ефективності реалізації її функцій.

4. Інтеграція у світову економіку. У зв'язку з активізацією процесів формування глобального економічного простору та глобального суспільства в цілому, що сприяють стиранню границь держав і регіонів у держави виникають особливі функції. Вона повинна набувати нових рис, що адаптують її до реальностей XXI століття – нових економічних зв'язків, інтернаціоналізації торговельних, фінансових, соціальних взаємовідносин.

Так, загальний стан економік окремих країн впливає на обсяг світової торгівлі, а її лібералізація спрощує вихід окремих товаровиробників на світовий ринок, збільшуючи обсяги торгівлі. Неоднорідність розвитку окремих країн призводить й до нерівномірності руху грошових потоків, а структурна перебудова їх економік до зміни товарної структури торгівлі. Перенесення виробництва у країни з дешевою робочою силою сприяє розвитку виробничого потенціалу цих країн. Різні рівні інфляції також призводять до переливання грошового капіталу у країни, де інфляція вища і відповідно вищі банківські процентні ставки.

Конкуренція як невід'ємна частина стадій виробництва та обміну здійснюється в багатьох формах, які з розвитком ринкових відносин стають дедалі більш різноманітними. Основними формами конкуренції є галузева (в самому виді економічної діяльності), міжгалузева (між видами економічної діяльності), регіональна, міжрегіональна, а також міжнародна. Методи конкурентної боротьби поділяються на цінові, нецінові та неекономічні (методи недобросовісної конкуренції).

Конкурентні відносини характеризуються як негативними, так і позитивними аспектами. Останні виявляються в низці функцій, за допомогою яких конкуренція безпосередньо впливає на ефективність виробництва, підвищуючи його техніко-технологічний рівень, забезпечуючи поліпшення якості та розширення номенклатури продукції.

Розвиток конкурентного середовища в умовах трансформації економіки України передбачає врахування сукупності умов, поява або посилення впливу яких спричинені перехідними процесами. Загалом їх можна поділити на три групи:

- дія якісно нових процесів глобалізації та зростання конкурентного тиску з боку вітчизняних і зарубіжних фірм;
- поява на ринку великої кількості незалежно діючих виробників харчових продуктів;
- необхідність створення інформаційних систем, які б систематизували дані про можливості й ресурси підприємства та потреби споживачів з метою досягнення відповідності між ними;
- недостатність необхідної інформації про зовнішнє середовище підприємства та відповідних консалтингових організацій у цій сфері.

В економічно розвинених країнах конкуренція стала одним із найважливіших факторів економічного зростання. Забезпечення такої ролі конкуренції в Україні є головним завданням Антимонопольного комітету України (АМКУ). Запорукою розв'язання цього завдання є істотне посилення триєдиної ролі АМКУ: як нормотворчого органу, правозастосовного органу і як учасника формування конкурентної політики держави.

У результаті законо- та нормотворчої діяльності фахівців АМКУ було підготовлено низку законодавчих актів, які регулюють відносини у сфері конкурентної політики: Закони України «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про захист економічної конкуренції», «Про природні монополії», «Про рекламу». Антимонопольні вимоги містяться у більш як 600 нормативно-правових актах, у тому числі в 60 законах України.

Узагальнення практики діяльності АМКУ свідчить про необхідність розв'язання таких проблем, як:

- посилення реального впливу АМКУ на економічні процеси, підвищення дієвості заходів, які вживаються ним на найважливіших ринках товарів і послуг;
- підвищення відповідальності органів влади за рішення, що створюють перешкоди для розвитку підприємницької діяльності;
- недопущення обмежень конкуренції у випадках, коли державні органи одночасно здійснюють на певному ринку господарську діяльність і функції державного регулювання;
- скорочення обсягів господарської діяльності державних органів та/або введення регулювання цін на платні послуги органів державної влади;
- впорядкування державної допомоги вітчизняним товаровиробникам, створення прозорих механізмів її надання, недопущення або мінімізація антиконкурентних наслідків її надання (одержання окремими підприємствами невикористаних переваг над конкурентами).

Найважливіший фактор конкурентоспроможності - ефективність впливу держави на створення справедливого конкурентного середовища (шляхом активної демонополізації, заохочення масового формування і розвитку малих підприємств), не кажучи вже про якість управління (з позицій новаторства, забезпечення зростання прибутковості), залишається в Україні явно не реалізованим. Упускаються час і можливості активізації економічного розвитку стимулюванням масового інноваційного та виробничого підприємництва, особливо в соціально значущих, перспективних галузях і регіонах. Розповсюджена надмірна експлуатація природних ресурсів і продаж їх за мізерними цінами, прикриття монополістів митними бар'єрами явно не сприяє розвитку економіки, ринкового новаторства. Держава має підтримувати демократичний розвиток конкуренції дієвими економічними заходами (конкурсністю держзамовлень на товари і послуги та ін.).

За допомогою реальної й справедливої конкуренції держава цілком здатна сприяти оздоровленню та прискореному розвитку економіки. Формування й підтримка режиму справедливої конкуренції потребує від державних органів, як мінімум, наступних заходів:

- постійної підтримки рівноваги або балансу сил між конкуруючими організаціями. Японський та південнокорейський досвід підтверджує, що будь-які обмеження іноземних конкурентів на внутрішньому ринку мають супроводжуватися об'єктивним розширенням конкуренції між вітчизняними товаровиробниками;
- рішучої протидії всім видам монополізації та змов підприємств, що послаблюють конкуренцію, включаючи спроби територіальних розділів ринків;
- організації системи експертної оцінки конкурентності взаємозамінних товарів;
- визначення і стеження за динамікою меж галузевих монополій за номенклатурою товарів/послуг і за кількістю/складом учасників.

Одним з дієвих важелів державної політики у сфері конкурентних відносин є зниження податків як захід стимулювання сукупного попиту, збільшення вільних доходів споживачів та інвестиційних фондів підприємств. Зниження платоспроможного попиту приводить до згортання багатьох споживчих виробництв, особливо в умовах монополізованої економіки. Водночас політика розширення платоспроможного попиту потребує врахування серйозних розбіжностей його в різних галузях і соціальних верствах; переважання попиту на матеріальні блага та послуги з низькими цінами; інфляційних наслідків невідповідності рівнів попиту, цін, виробництва і пропозиції товарів і послуг. Зі зниженням податків значна частина підприємств, які змушені приховувати доходи від надмірних стягнень у тіньовій економіці, легалізується, що викликає абсолютне збільшення зібраних податків.

Таким чином, забезпечити розвиток конкурентного середовища та підвищення конкурентоспроможності можна лише за допомогою кардинальної зміни всієї економічної системи управління як на рівні окремого підприємства або виду економічної діяльності, так і на рівні регіону та всього національного господарства.

Соціально-економічну систему з розвинутою ринковою економікою, до якої слід прагнути Україні, відрізняє соціально справедлива система приватизації та конкуренції; розширення співучасті працівника в управлінні, його повноважень і самостійності; автономія ініціативних самоврядних колективів; доступність будь-якої інформації, передового перенавчання, взаємовигідного розподілу прибутків. Одне лише оволодіння власністю без комплексної трансформації виробничих відносин і мотивації праці не дає покращення економічних показників. Необхідною є глибока економічна перебудова, передова система управлінсько-організаційних заходів, масове створення вискоєфективних робочих місць, які радикально підвищать якість і продуктивність праці всієї робочої сили. Адже за існуючої якості управління та рівня знання ринку суб'єкти господарювання не в змозі ефективно розв'язувати не лише перспективні, а й поточні економічні завдання. Забезпечення справжньої рівності в ресурсному забезпеченні становлення і розвитку кожного господарюючого суб'єкта, однакових для всіх ринкових умов зумовлює підвищення конкурентоспроможності особистої праці та національної економіки в цілому.

Економічне зростання всього суспільства відбувається завдяки зростанню самостійності та масовості ефективного власника засобів виробництва за допомогою справедливого, рівноправного ринку, реальної підтримки зародження та розвитку творчого підприємництва. Не менш соціально важливим процесом є економічне «розмивання» власності, яка періодично концентрується, за допомогою поєднання механізмів вільного ринку і державного регулювання, які розвиваються державою. Численні власники, які ефективно контролюють економіку, спонукають підприємства до кращого управління професіоналами. В країнах з ринковою економікою створюються умови, коли розвиток підприємства не визначається однією людиною: відбувається знеособлення власників - інвесторів - і формування публічних корпорацій. Неefективність нашої держави як власника і керуючого багато в чому пояснюється непрофесійністю втручання, відсутністю м'якого непрямого регулювання розвитку, твердості встановлення однакових для всіх правил діяльності.

Економічна система розвивається завдяки розширенню конкуренції, доступності товарів і послуг вільного ринку. Наявність конкуренції означає розвиток і рух уперед, її відсутність - неминучість застійних явищ у формі монополізації виробництва, інших видах. Споживач виграє від рівноправної конкуренції виробників, яка веде до розширення збуту і скорочення витрат, що сприяють зниженню цін. Тільки в боротьбі за споживача та найкраще використання ресурсів може бути досягнутий належний рівень забезпечення потреб з точки зору кількості, якості та рівня цін.

Основою соціально орієнтованої ринкової економіки є звільнені від зовнішнього втручання форми і способи господарської діяльності, що дозволяють у повній мірі проявитися ініціативі та економічному

рівноправ'ю. Чим більш демократичною є організація ринку, тим краще він відображає потреби населення та навколишнього середовища. Людина суспільства добробуту виявляється не засобом, а об'єктом і метою економічного розвитку. Розширення економічної демократії, освіченості, поінформованості нарощує особистіші запити, пошук більш змістовних і розвинених форм життєдіяльності, корисної для суспільства. Посилюється прагнення працівника стати вже сьогодні господарем власного життя і праці, долучатися до рівнів і видів професіоналізму. Поворот до розвитку особистості працівника характеризує оновлення культури праці, відродження її соціальної значущості.

Достатня кількість і розвиток можливостей виробників з використанням кращого світового практичного і теоретичного досвіду посилює увагу до споживачів, від добробуту яких залежить зростання економіки. Економічний успіх сьогодні цілком зумовлений особливостями й тенденціями розвитку способів задоволення зростаючих запитів споживача.

Лише систематичне ініціативне дослідження ринку (його структури, вільних секторів, сезонних коливань та ін.), всебічне й оперативне вивчення споживачів (їх мотивацій, потреб, місцевих особливостей), кращих способів виробництва і споживання продукції (терміну, зручності її експлуатації, привабливості, упаковки та ін.) полегшує планомірне підвищення конкурентоспроможності. Сильні конкурентні позиції на світових ринках і зростаюча орієнтація на внутрішньоре-гіональний попит роблять економіку країни стійкою до зовнішніх циклічних явищ і криз.

Досить важливими є варіантність і конкурентність пропозиції товарів і послуг. Монополізація їх виробництва - це диктат виробника над споживачем. Якщо конкурентів немає, то немає і розвитку; якщо вони є слабкими, то припустимими є середні позиції; якщо ж конкуренти сильні, підприємству то необхідно й самому підвищувати свій рівень розвитку, освоювати передовий виробничий досвід, враховувати переваги конкуруючих продуктів. Позбавлені спонукальних мотивів, конкуренції виробники й торговці стають байдужими до споживача.

Проектування з самого початку має базуватися на якості процесів, що складає таку вартість продукції і послуг, яку готовий оплачувати споживач. Завдяки ретельності та повноті вивчення всіх очікувань споживача формується конкурентоспроможна вартість, якість, своєчасність, інші характеристики нової продукції та послуг. Час стає все важливішим у перевагах споживача, що не бажає чекати при зростаючій багатоманітності вибору. Раннє врахування потреб споживачів до творчого процесу конкретизує його зміст і полегшує прискорення. Це передбачає необхідність перебудови ставлення до споживача і зв'язків з ним, у тому числі за такими напрямками:

- розширення споживчої бази (зближення з багатьма потенційними споживачами для орієнтації на весь спектр смаків і переваг, а не на окремих представників або партнерів);
- залучення споживачів на всьому етапі розробки продукту (для апробації ідей, мінімізації втрат на кінець створення товару);
- випробування продукції у споживачів (невдало сплановані та незабезпечені ресурсами випробування призводять до затримки багатьох проектів).

При державному регулюванні економіки керуючі впливи спрямовуються зверху вниз у вигляді прийнятих законодавчих актів, указів Президента, постанов Уряду і т.д. Зворотні зв'язки, які йдуть знизу доверху, містять в основному інформацію про виконання законодавчих і нормативних актів.

В основу правового регулювання покладено метод владних розпоряджень, який за своїм характером виражає інтереси держави. Державне розпорядження визначає умови дії правовідносин, права й обов'язки суб'єктів, заходи, що гарантують виконання вимог правової норми.

Висновки. Таким чином, глобалізаційні процеси, відкритість економік з одного боку об'єктивно обмежують дієвість держави, зменшуючи набір ефективних важелів економічної політики, а з іншого - підвищують відповідальність держави щодо реалізації порівняльних конкурентних переваг, притаманних національній економіці, з метою посідання нею належного місця у сучасному світовому поділі праці. Тобто йдеться про необхідність розширення та ускладнення регуляторних функцій держави. Важлива розробка політики, яка б забезпечувала оптимальне поєднання національних інтересів країни з вимогами та обмеженнями, які накладає економічна глобалізація.

Врахування виділених ключових та інших факторів при розробці політики державного регулювання означає встановлення своєрідного балансу сил у ході "протистояння" державності та економіки і вимагає відмови від політики як централізму, так і мінімізації ролі держави, а переходу до її ефективно організованої діяльності.

Джерела та література:

1. Іжа М. М. Організаційно-правові засади державного управління : навч. посіб. / М. М. Іжа, Т. І. Пахомова, Я. О. Різнікова. – О. : ОРІДУ НАДУ, 2008. – 308 с.
2. Державне управління : підруч. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання, 2009. – 582 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
3. Михасюк І. Державне регулювання економіки / І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З. Залога. – К. : Атака; Ельга-Н, 2000. – С. 47.
4. Органи державної влади в Україні: структура, функції та перспективи розвитку : навч. посіб. / Н. Р. Нижник, С. Д. Дубченко, Н. Г. Плахотнюк та ін.; за заг. ред. Н. Р. Нижник. – К. : НІЧЛАВА, 2003. – 288 с.